

**ZAMONAVIY TA'LIM TIZIMIDA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR
ASOSIDA DARS JARAYONINI TASHKIL ETISH SAMARADORLIGI**

*St.o'qituvchi, Jaloldinov Ahror Abdusattor o'g'li,
Namangan muhandislik-qurilish instituti,
Email: axrorjaloldinov0797@gmail.com,
Telefon: 93 053 73 97*

***Annotatsiya.** Maqolada zamonaviy ilg'or texnologiyalardan foydalangan holda dars jarayonlarini tashkil etish, yangi texnologiyalar asosida dars jaroyoni yanada samarali tashkil etish va ularni dars jarayonlaridagi samaradorligini baholash, biz tavsiya etayotgan usullardan biri case-stadi usuli xisoblanadi maqolada bu usuldan foydalangan holda dars jarayonlarini tashkil etish va foydalanish zarurati borasida so'z boradi.*

***Kalit so'zlar:** ta'lim, innovatsion faoliyat, keys-stadi, muammo, axborot.*

**ЭФФЕКТИВНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИИ УЧЕБНОГО ПРОЦЕССА,
СВЯЗАННАЯ С ИННОВАЦИОННЫМИ ТЕХНОЛОГИЯМИ В
СОВРЕМЕННОЙ СИСТЕМЕ ОБРАЗОВАНИЯ**

*Стажер-преподаватель Джалолдинов Ахрор Абдусатторович,
Наманганский инженерно-строительный институт,
Электронная почта: axrorjaloldinov0797@gmail.com,
Телефон: 93 053 73 97*

***Аннотация:** В статье рассматривается организация урока с использованием современных передовых технологий, более эффективная организация урока на основе новых технологий и оценка их эффективности в уроке, одним из методов, который мы рекомендуем, является метод кейс-стади. слово идет.*

***Ключевые слова:** образование, инновационная деятельность, кейс, проблема, информация.*

**EFFICIENCY OF THE ORGANIZATION OF THE EDUCATIONAL
PROCESS ASSOCIATED WITH INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE
MODERN EDUCATION SYSTEM**

*Trainee-teacher, Jaloldinov Ahror Abdusattorovich,
Namangan Institute of Engineering and Construction,
Email: axrorjaloldinov0797@gmail.com,
Phone: 93 053 73 97*

Abstract: *The article discusses the organization of a lesson using modern advanced technologies, a more effective organization of a lesson based on new technologies and the evaluation of their effectiveness in a lesson, one of the methods that we recommend is the case study method. word goes.*

Key words: *education, innovation activity, case, problem, information.*

KIRISH. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8 oktyabrdagi PF-5847-son Oliy ta’lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi (keyingi o‘rinlarda - Konsepsiya) oliy ta’lim tizimini ijtimoiy soha va iqtisodiyot tarmoqlari ehtiyojlaridan kelib chiqqan holda, fan, ta’lim va ishlab chiqarishning mustahkam integratsiyasini ta’minlash asosida ta’lim sifatini yaxshilash, raqobatbardosh kadrlar tayyorlash, ilmiy va innovatsion faoliyatni samarali tashkil etish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish maqsadida, shuningdek O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 11 iyuldagi PQ-4391-son «Oliy va o‘rta maxsus ta’lim tizimiga boshqaruvning yangi tamoyillarini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida»gi ijrosi yuzasidan ishlab chiqilgan [1].

Jumladan, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 5-sentyabrdagi “2018–2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasi xalq ta’limi tizimini yanada takomillashtirish bo‘yicha chora-tadbirlar dasturi to‘g‘risida”gi №PQ–3931-son qarorida ta’lim sifatini yaxshilash va innovatsion ta’lim texnologiyalarini joriy etish vazifasi belgilangan. Unga ko‘ra ilg‘or jahon tajribasiga tayanib, yangi davlat ta’lim standartlari va umumiy o‘rta ta’lim o‘quv dasturlarini bosqichma-bosqich joriy etish va takomillashtirish ko‘zlangan [2,3].

O‘quvchi o‘zining aniq sharoitlari va imkoniyatlariga eng ko‘p mos keladigan o‘quv jarayonini ongli ravishda tanlab olishi foydadan xoli emas. Bu ish darsning muhim tomonlarini tanlashdagi tavakkalchilikka bilim ko‘nikma va malakalarni o‘zlashtirish jarayonini boshqarishga qandaydir tasodifiy yondashishga yo‘l qo‘ymaydi.

TADQIQOT METODI VA METODOLOGIYASI.

O'quv amaliyoti va pedagogik tafakkur doimo uni takomillashtirish yo'llarini izlaydi. Bu sohada turli xil ko'rik-tanlovlar, respublika miqyosida o'tkazilayotgan pedagogik ishlarda o'rta qo'yilayotgan ilg'or o'qituvchilarning fikr va mulohazalari diqqatga sazovordir. Turli-tuman fikr va mulohazalarni hisobga olgan holda dars quyidagi umumiy didaktik talablarga javob berishi lozim.

1. Har bir dars ma'lum bir maqsadni amalga oshirishga yaratilgan va puxta rejalashtirilgan bo'lmog'i lozim.

2. Har bir dars mustahkam g'oyaviy-siyosiy yo'nalishga ega bo'lmog'i lozim.

3. Har bir dars turmush bilan amaliyot bilan bog'langan bo'lmog'i lozim.

4. Har bir dars xilma-xil usul uslub va vositalardan unumli foydalangan holda olib borilmog'i lozim.

5. Darsga ajratilgan har bir soat va daqiqalarni tejab undan unumli foydalanmoq lozim.

6. Har bir dars o'qituvchi va o'qituvchilarning faolligi birligini ta'minlamog'i lozim.

7. Darsda o'quv materialarining mazmuniga oid ko'rsatmali qurollar texnika vositalari va kompyuterlardan foydalanish imkoniyatini yaratmoq lozim.

8. Dars mashg'ulotini butun sinf bilan yoppasiga olib borish bilan har qaysi o'quvchining individual xususiyatlari ularning mustaqilligini oshirish hisobga olinadi.

9. Har bir darsda mavzuning xarakteridan kelib chiqib, xalqimizning boy pedagogik merosiga murojaat qilish va undan foydalanmoq imkoniyatini izlamog'i lozim.

Sinf-dars shaklidagi dars turlari va ularning tuzilishi. Bir soatlik darsga mo'ljallangan dastur materialarining mazmunini bayon qilish uchun didaktik maqsad va talablarga muvofiq ravishda tashkil qilingan mashg'ulot turi dars turlari deb yuritiladi.

Ta'lim tizimida eng ko'p qo'llaniladigan dars turlari quyidagilardir:

1. Yangi bilimlarni bayon qilish darsi.
2. O'qitilgan materiallarni mustahkamlash darsi.
3. O'quvchilarning bilim, malaka va ko'nikmalarini tekshirish va baholash darsi.
4. Takroriy-umumlashtiruvchi va kirish darslari.
5. Aralash dars (yuqoridagi dars turlarining bir nechtasini birga qo'llanishi).

Har bir dars turining ma'lum tuzilishi va xususiyatlari bor bu narsa o'qituvchining o'quv materialini to'g'ri va samarali tushuntirishiga mustahkam esda qoldirishga takrorlashga va uning o'zlashtirilishini nazorat qilib borishiga yordam beradi. Tavsiya qilmoqchi bo'lgan usulimiz "Keys - stadi" usuli.

"Keys - stadi" ilk marotaba Garvard universitetining huquq maktabida 1870-yilda qo'llanilgan edi. 1920-yilda Garvard biznes-maktabi (HBS) o'qituvchilari yuristlarning o'qitish tajribasiga tayanib, iqtisodiy amaliyotdagi aniq vaziyatlarni tahlil etish va muhokama qilishni ta'limning asosiy usuli etib tanlashganidan keyin mazkur o'qitish uslubi keng tatbiq etila boshladi.

Keys-stadi (inglizcha case - to'plam aniq vaziyat stadi -ta'lim) keysda bayon qilingan va ta'lim oluvchilarni muammoni ifodalash hamda uning maqsadga muvofiq tarzdagi yechimi variantlarini izlashga yo'naltiradigan aniq real yoki sun'iy ravishda yaratilgan vaziyatning muammoli-vaziyatli tahlil etilishiga asoslanadigan ta'lim uslubidir [4].

TADQIQOT NATIJASI.

Demak, integratsiyalashgan ta'limni joriy etishdan ko'zlangan maqsad - bu ta'lim, jamiyat, ish va dunyoni bir butun holda tasavvur etish va ular o'rtasida barqaror aloqa o'rnatishdan iborat hisoblanadi. Keys-stadi - ta'lim axborotlar kommunikatsiya va boshqaruvning qo'yilgan ta'lim maqsadini amalga oshirish va keysda bayon qilingan amaliy muammoli vaziyatni hal qilish jarayonida bashorat qilinadigan o'quv natijalariga kafolatli yetishishni vositali tarzda ta'minlaydigan bir tartibga keltirilgan optimal usullari va vositalari majmuidan iborat bo'lgan ta'lim texnologiyasidir.

Keysda tavsiflangan aniq vaziyat o'rganishni voqelikka bog'lab qo'yadi: sizga muammoni hal etish bo'yicha vaziyatni tahlil qilish tahminlarni shakllantirish muammolarni aniqlash qo'shimcha ma'lumotni yig'ish taxminlarni aniqlashtirish va aniq qadamlarni loyihalashtirish imkonini beradi.

O'quv uslubi sifatida quyidagilarni ta'minlaydi:

- o'rganilgan o'quv mavzu kursi bo'yicha (nazariy ta'limdan so'ng) bilimlarni mustahkamlashni;

- muammolarni tahlil qilish va qarorlarni yakka tartibda va guruhli qabul qilish ko'nikmalarini egallashni;

- ijodiy va o'rganish qobiliyatlar mantiqiy fikrlash nutq va muhit sharoitlariga moslashish qobiliyatlarini rivojlantirishni;

- yangilikka qarorlarni mustaqil qabul qilishga tayyorgarlikni;

- mas'uldorlik mustaqillik kommunikativlik va empatiya refleksiyaning shakllanishini; o'quv ma'lumotlarini o'zlashtirish sifatini o'z tekshirishini (o'quv dasturi yakunida).

Muammoni ifodalanishi:

- 1.Muammo qandaydir harakatlar qilish uchun yetilgan zarurat bilan uni amalga oshirish uchun shart-sharoitlar yetishmasligi o'rtasidagi ziddiyatni belgilaydi.

2. Muammoni asosiy tarkibiy qismlari (muammo, osti muammolar)ni ajratadi.

Keysning dasturiy kartasi keys uchun axborot yig'ish va vaziyatni bayon qilish uchun asos bo'ladigan asosiy masalalar(tezislar)ning tuzilmalangan ro'yxatidan iborat bo'ladi.

Pedagogik annotatsiya quyidagi elementlarni o'z ichiga oladi:

1. Keysda mo'ljallangan predmet bo'lim mavzu ta'lim darajasi kurs ko'rsatiladi.

2. Keysdan ko'zlangan maqsad (ta'limiy maqsad rejalashtiriladigan o'quv natijalari;

1. Talabalar keysni muvaffaqiyatli hal etish uchun egallashi lozim bo'lgan dastlabki bilim va malakalar.

2. Keys real institutsional tizim faoliyatini aks ettirishi yoki unda keysolog sun'iy modellashtirgan vaziyat bayon qilinishi haqidagi ma'lumot.

3. Axborot olish manbalari ro'yxat.

4. Keysning o'ziga xos belgilariga ko'ra tavsifnomasi (syujet, keys obyekti mavjudligi materialni taqdim etish usuli, hajmi, tuzilmaviy o'ziga xos xususiyatlari o'quv topshirig'ini taqdim etish usuli chizmalashtirish usuli);

5. Keysdan ko'zlangan maqsad va tegishliche tashkiliy-uslubiy ta'minoti o'zgarganida u qo'llanilishi mumkin bo'lgan o'quv predmetlari ro'yxati.

Keys-ishlab chiqarishda sodir bo'ladigan aniq muammoli vaziyatning tafsilotidir. Keys usuli ishlab chiqarish masalalarini mashg'ulotlarda tahlil qilish va hal qilish usuli unda ishtirokchilarga haqiqiy hayotiy vaziyat bo'yicha fikr yuritish taklif qilinib bu vaziyat bayonida nafaqat amaliy masala ifodalanib qolmasdan undagi muammoni yechish jarayonida o'zlashtirilishi zarur bo'lgan o'quv materiali ham ifodalanadi.

Muammolarni oldini olish yo'llarini ishlab chiqish "Keys stadi"ga asoslanagan o'qitish texnologiyasining asosiy maqsadi hisoblanadi. Ushbu texnologiya amaliy vaziyatlarni hal etish jarayonida o'rganilgan o'quv mavzusi bo'yicha bilimlarni mustahkamlashga muammolarni tahlil qilish va uning yechimini yakka tartibda yoki guruhlarda yecha olish ko'nikmalarini egallashga ijodiy va o'rganish qobiliyatlari mantiqiy fikrlash nutq va muhit sharoitlariga moslashish qobiliyatlarini rivojlantirishga hamda qarorlarni mustaqil qabul qilishga va o'z-o'zini nazorat qilishga yordam beradi [5].

XULOSA

Xulosa qilib aytish mumkinki, taraqqiyot tomon ildam odimlab borayotgan yurtimizda yosh avlodga bilim berish, ularning bilim darajasini xalqaro baholash standartlariga tenglashtirish uchun o'qituvchining zimmasiga katta mas'uliyat yuklanmoqda. Bu esa o'qituvchilardan yanada bilimli, izlanuvchan hamda ta'limga oid yeng so'nggi yangiliklardan xabardor bo'lishni talab etadi. Zamonaviy

usullardan foydalangan xolda dars jarayonini tashkil qiladigan bo'lsak talabalarni darslarni yaxshi o'zlashtirishi samaraliroq bo'ladi. Yangicha metodlar talabalarni dars mashg'ulotlariga qiziqish uyg'otadi va dars jarayonlarida faolroq bo'lishga chorlaydi. Bunday tajriba yangilanish jarayonini kechirayotgan mustaqil Respublikamiz ta'lim tizimini yanada yuqori pog'onaga ko'tarishda qo'l kelishi shubhasiz. Hamma gap masalaga mahalliy sharoitdan kelib chiqqan holda ijodiy yondashishda, tashabbuskorlik va tashkilotchilik ko'rsatib ish yuritishdadir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktyabrdagi PF-5847-son **Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi.**
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017-yil 6-apreldagi "Umumiy o'rta ta'limining davlat ta'lim standartlarini tasdiqlash to'g'risida"gi 187-sonli qarori.
3. Sh.M.Mirziyoyev 2018-yil 5-sentyabrdagi "2018–2021-yillarda O'zbekiston Respublikasi xalq ta'limi tizimini yanada takomillashtirish bo'yicha chora-tadbirlar dasturi to'g'risida"gi №PQ–3931-son Qarori.
4. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardayev A. Tarbiyada innovatsion texnologiyalar (ta'lim muassasalari pedagog-o'qituvchilari uchun amaliy tavsiyalar).-T.: "Iste'dod" jamg'armasi, 2009 -160 b.
5. Olimov Q.T. Pedagogik texnologiyalar. Fan va texnologiya. 2011.
6. <https://www.integer.uz/steam>
7. <http://exclusive.multibriefs.com>
8. <http://www.bmbf.de>
9. www.edu.uz
10. www.uzedu.uz